

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فشرده سازی کاربری اراضی

تأثیر بر کشاورزی، تنوع زیستی و فرایندهای اکولوژیکی

www.ketab.ir

دیوید لیندنمایر؛ سائول کنینگهام؛ اندرو یانگ

ترجمه:

دکتر علیرضا کوچکی

استاد دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر سید محمد سیدی

دکتر الناز ابراهیمیان

عنوان و نام پدیدآور:

فشرده‌سازی کاربری اراضی: تأثیر بر کشاورزی، تنوع زیستی و فرایندهای اکولوژیکی /
[اوپرستاران] دیوید لیندنمایر، سائول کنینگهام، اندرو یانگ؛ ترجمه علیرضا کوچکی، سید محمد
سیدی، الناز ابراهیمیان؛ ویراستار علمی سرور خرم‌دل؛ ویراستار ادبی هانیه اسدیپور فعال مشهد.
مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۴۰۰.

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

ISBN: 978-964-386-472-9

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا.

LAND USE INTENSIFICATION: Effects on Agriculture,
Biodiversity and Ecological Processes; 2012

عنوان اصلی:

یادداشت:

یادداشت:

کتابنامه: ص. ۱۹۶-۱۹۸. نمایه.

عنوان دیگر:

تأثیر بر کشاورزی، تنوع زیستی و فرایندهای اکولوژیکی.

Land use -- Environmental aspects

کاربری زمین -- جنبه‌های زیست‌محیطی

Lindenmayer, David

لیندنمایر، دیوید

Cunningham, Saul

کنینگهام، سائول

Young, Andrew

یانگ، اندرو

کوچکی، علیرضا، ۱۳۲۶ - مترجم

سیدی، سید محمد، ۱۳۶۴ - مترجم

ابراهیمیان، الناز، ۱۳۶۳ - مترجم

خرم‌دل، سرور، ۱۳۶۲ - ویراستار

دانشگاه فردوسی مشهد، انتشارات.

رده‌بندی کنگره:

HD۱۰۸/۳

رده‌بندی دیویی:

۳۳۳/۷۳۱۳

شماره کتابشناسی ملی:

۷۴۳۰۵۹۰

فشرده‌سازی کاربری اراضی

تأثیر بر کشاورزی، تنوع زیستی و فرایندهای اکولوژیکی

پدیدآورندگان:

دیوید لیندنمایر؛ سائول کنینگهام؛ اندرو یانگ

ترجمه:

دکتر علیرضا کوچکی؛ دکتر سید محمد سیدی؛ دکتر الناز ابراهیمیان

ویراستار علمی:

دکتر سرور خرم‌دل

ویراستار ادبی:

هانیه اسدیپور فعال مشهد

مشخصات:

وزیری، ۲۰۰ نسخه، چاپ اول، بهار ۱۴۰۰

چاپ و صحافی:

چاپخانه دقت

بها:

۴۰۰/۰۰۰ ریال

حق چاپ برای انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد محفوظ است.

مراکز پخش:

فروشگاه و نمایشگاه کتاب پردیس: مشهد، میدان آزادی، دانشگاه فردوسی مشهد، جنب سلف یاس

تلفن: ۳۸۸۰۲۶۶۶ - ۳۸۸۳۳۷۲۷ (۰۵۱)

مؤسسه کتابیران: تهران، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی‌نژاد، بین خیابان فروردین و اردیبهشت،

شماره ۲۳۸، تلفن: ۶۶۴۹۴۴۰۹ - ۶۶۴۸۴۷۱۵ (۰۲۱)

مؤسسه دانشیران: تهران، خیابان انقلاب، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت) نبش خیابان نظری، شماره ۱۴۲

تلفکس: ۶۶۴۰۰۲۲۰ - ۶۶۴۰۰۱۴۴ (۰۲۱)

<http://press.um.ac.ir>

Email: press@um.ac.ir

انتشارات
۷۸۰

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجمان	۱۱
------------------------	----

فصل ۱. فشرده‌سازی کاربری اراضی؛ چالشی پیش روی جوامع بشری	۱۳
مقدمه	۱۳
فصل و ساختار کتاب	۱۵
برخی هشدارها	۱۵
اهداف فراگیر	۱۶
منابع	۱۶

بخش اول: اصول و مبانی عمومی

فصل ۲. تلفیق حفظ تنوع زیستی با فشرده‌سازی کشاورزی	۲۱
مقدمه	۲۱
درس ۱- آفت کش‌ها عامل مهمی جهت کاهش تنوع زیستی هستند که عمدتاً مورد توجه نیستند	۲۲
درس ۲- تنوع زیستی کشتزارها سبب کاهش آسیب‌پذیری خانوارها می‌شود و نوعی بیمه طبیعی را برای کشاورزان اجتناب‌کننده از ریسک فراهم می‌کند.	۲۲
درس ۳- حفظ تنوع زیستی نیازمند توجه به مناظر چشم‌انداز است.	۲۴
درس ۴- جهت بهبود خدمات اکوسیستم، حفظ و ارتقای تنوع زیستی در کشتزارها مفید است؛ اما به ندرت گونه‌های در معرض خطر در برنامه‌های اجرایی مورد توجه هستند.	۲۵
درس ۵- در کشتزارها افزایش عملکرد می‌تواند با ارتقای تنوع زیستی تلفیق شود.	۲۶
درس ۶- مفهوم «صرفه‌جویی اراضی» به جای «کشاورزی سازگار با حیات وحش»، به ارتباط بین کاهش گرسنگی با حفظ تنوع زیستی کمکی نمی‌کند.	۲۷
نتیجه‌گیری	۲۸
منابع	۲۹

فصل ۳. مدیریت تنوع زیستی در چشم‌اندازهای کشاورزی: دورنمایی

مبانی نو اشتراک سیاست - پژوهش	۳۳
مقدمه	۳۳

- درس ۱- تغییر در کاربری اراضی تأثیر بسزایی، به صورت مثبت و یا منفی، بر تنوع زیستی دارد. ۳۴.....
- درس ۲- تاریخچه توسعه کشاورزی در یک ناحیه می تواند اثر قابل توجهی بر تنوع زیستی داشته باشد. ۳۵.....
- درس ۳- تاریخچه کاربری اراضی به صورت گسترده بر اولویت ها و رهیافت های حفاظت ناحیه ای و ملی - در استرالیا یا سایر کشورها- اثر گذار است. در این راستا، تلفیق عملیات حفاظتی در پوشش های گیاهی طبیعی و در شبکه های کشاورزی، ضروری است. ۳۷.....
- درس ۴- برنامه های نوآورانه جهت حفاظت از چشم انداز می بایست بر پایه علوم مناسب آگاهی داده شوند؛ اما جهت تلفیق دو حوزه تحقیق- سیاست، موانع سیستماتیک وجود دارد. ۳۹.....
- درس ۵- برنامه هایی که مبتنی بر یافته های علمی مشوق حفاظت هستند، فراهم کننده فرصتی برای یکپارچه سازی بهتر ایجاد همکاری بین محققان، سیاست گذاران و برنامه ریزان خواهند بود. همچنین این برنامه ها می توانند به دانش پایه ای بهتر برای همگان منجر شوند و سبب بهبود نتایج فرایند حفاظت گردند. ۴۰.....
- نتیجه گیری..... ۴۲.....
- منابع..... ۴۲.....

فصل ۴. کشاورزی فشرده و تأثیر آن بر حفظ حیات وحش: آیا این تأثیر می تواند رهیافتی

- برای حفظ همه جانبه چرخه های زیست محیطی باشد؟ ۴۵.....
- مقدمه..... ۴۵.....
- چالش های امنیت غذایی..... ۴۵.....
- درس ۱- مقیاس فراسوی مزارع کشاورزی برای آنچه در این مزارع اتفاق می افتد، حائز اهمیت است. ۴۷.....
- درس ۲- پایداری در کانون توجه ناظران قرار دارد. ۴۸.....
- درس ۳- الگوهای پراکندگی سیستم های زراعی در سطح چشم انداز به صورت تصادفی نیست. ۴۹.....
- درس ۴- چشم اندازهای اراضی کشاورزی پایدار لزوماً به مزارع «پایدار» نیازی ندارند. ۵۰.....
- درس ۵- بسته به شرایط منطقه، هریک از سیستم های کشاورزی فشرده و غیر فشرده ممکن است بهترین گزینه جهت تولید غذا و حفظ حیات وحش باشند. ۵۲.....
- درس ۶- رشد تولید پایدار، راه حل ایجاد امنیت غذای جهانی است. ۵۴.....
- نتیجه گیری..... ۵۵.....
- منابع..... ۵۷.....

بخش دوم: مطالعات موردی خاص

- فصل ۵. تغییرات کاربری اراضی، تنوع زیستی جنوب شرقی آسیا را به مخاطره می اندازد ۶۱.....
- مقدمه..... ۶۱.....
- درس ۱- جنگل زدایی احتمالاً به انقراض گونه ها منجر می شود. ۶۲.....
- درس ۲- ویژگی های هر گونه نشان دهنده میزان آسیب پذیری آن گونه است. ۶۴.....

یادداشت مترجمان

تنوع زیستی، اساس پیچیدگی سیستم‌های اکولوژیکی است؛ به‌طوری که ساختار و کارکرد این سیستم‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. باوجود این، فشرده‌سازی کاربری در اراضی می‌تواند حیات و پویایی جوامع گیاهی و جانوری بومی، خدمات اکوسیستم، ملاحظات اجتماعی و اقتصادی و نیز درآمد سرانه جوامع مدنی را دچار چالش کند. از طرفی، پیامدهای منفی ناشی از تغییر کاربری در یک اکوسیستم می‌تواند ضمن تهاجم و گسترش حضور گونه‌های غیربومی، پویایی و کارکرد اکوسیستم‌های مجاور را نیز متأثر سازد. کاهش امنیت غذایی و افزایش جمعیت انسانی در کنار قطعه‌قطعه شدن اراضی، از جمله مواردی هستند که می‌توانند در تشدید این اثرات نقش بسزایی ایفا کنند. در این کتاب که برگرفته از مطالعات برترین پژوهشگران و فعالان حفظ محیط‌زیست است، پیامدهای سوء اکولوژیکی ناشی از فشرده‌سازی کاربری اراضی بررسی و مبتنی بر آن، مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها و راهکارهای علمی جهت کاهش پیامدهای ذکرشده ارائه شده است. در کنار این موارد، نویسندگان ضمن ارزیابی برخی جوانب مثبت حاصل از کاربری اراضی، مانند مدیریت اراضی حاشیه‌ای، تخریب‌شده و غیرحاصلخیز، راهکارهای اصولی و جامعی را برحسب شرایط منطقه‌ای ارائه کرده‌اند. تلاش مترجمان نیز بر آن بود تا با رعایت اصول زیست‌محیطی، زیست‌شناختی و جغرافیای انسانی، مباحث این کتاب در دسترس استادان، دانشجویان و پژوهشگران علوم مربوط قرار گیرد. لازم به توضیح است که برخی موارد ذکرشده در پاورقی کتاب، از سوی مترجمان جهت توضیحات بیشتر به خوانندگان ارائه شده است. در پایان، از مدیریت انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد جهت پذیرش و انتشار کتاب تشکر و قدردانی می‌شود.

علیرضا کوچکی

سید محمد سیدی

الناز ابراهیمیان

پاییز ۱۳۹۹